

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій Бідзіля
Юрій БІДЗІЛЯ
« 01 » *липень* 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	06 Журналістика
Спеціальність	061 Журналістика
Освітня програма	Журналістика
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія української журналістики» (XIX – перша половина XX ст.) для здобувачів вищої освіти галузі знань 06 Журналістика спеціальності 061 Журналістика освітньої програми «Журналістика».

Розробник: *Тарасюк Володимир Юрійович*, кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри журналістики**
Протокол № 12 від 27 червня 2024 року

Завідувач кафедри Євген СОЛОМІН

Схвалено науково-методичною комісією **філологічного факультету**.
Протокол № 9 від 28 червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії Галина ШКУРКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	2-ий	2-ий
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання – 4	4-ий	4-ий
аудиторних – 4	Лекції:	
	20	10
самостійної роботи студента – 3	Практичні (семінарські):	
	40	8
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	60	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія української журналістики» (XIX – перша половина XX ст.) є дати студентам знання з історії журналістики XIX ст. та виробити навички їх застосування для практичних цілей. Опанування предмета передбачає вирішення таких завдань: надати здобувачам фаху цілісне розуміння загальних тенденцій розвитку вітчизняної преси з урахуванням історичного минулого та критичне осмислення процесів і явищ, пов'язаних із масмедійним поступом; сформуванню цілісне уявлення студентів щодо ролі ЗМІ в поширенні національних ідей та принципів державної незалежності; спонукати молодь критично мислити, об'єктивно оцінювати духовно-історичні явища та їх вплив на журналістику, а отримані знання застосовувати в практичній творчій діяльності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціально-комунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК02. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної

галузі, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК03. Здатність створювати медіапродукт.

СК08. Здатність використовувати різні методи пошуку, оброблення та аналізу різноманітної інформації, будувати та розвивати логічні аргументи з чітким формулюванням висновків щодо них.

СК17. Здатність виокремлювати під час виконання виробничих завдань факти, події, процеси та ін., про які бракує знань і які не вдається відтворити, що передбачає необхідність у самоосвіті та професійному вдосконаленні.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Історія української журналістики» (XIX – перша половина XX ст.) є:

ОК01 Історія та культура України. ОК03. Філософія та ОК07. Основи журналістики.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Журналістика», вивчення навчальної дисципліни «Історія української журналістики» (XIX – перша половина XX ст.), повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.	ПР02
Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.	ПР04
Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.	ПР08
Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.	ПР15
Глибоко розуміти специфіку медіа Закарпаття як поліетнічного прикордонного регіону України, враховувати у професійній діяльності.	ПР19

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія української журналістики» (XIX – перша половина XX ст.):

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
<i>Демонструє</i> вміння створювати інформаційний продукт або проведення інформаційної акції із застосуванням знань з історії української журналістики.	ПР02
Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.	ПР04
Виокремлює у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкриває способи та джерела здобування тих знань на основі матеріалу з історії української журналістики.	ПР08

<i>Демонструє</i> вміння створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення та застосуванням набутого українською журналістикою історичного досвіду.	ПР15
<i>Демонструє</i> глибоке розуміння специфіки медіа Закарпаття як поліетнічного прикордонного регіону України, враховує у професійній діяльності, спираючись на багатий історичний досвід розвитку засобів масової інформації регіону, країни в цілому.	ПР19

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання результатів навчання із навчальної дисципліни є: іспит, модульна контрольна, поточне оцінювання на заняттях; участь у практичних заняттях; виконання творчих завдань індивідуально та в команді; представлення дослідницьких проєктів, рефератів, наукових есе; залучення до дискусій.

Під час опанування дисципліни задіюються різні *методи*. Зокрема: словесні (лекції, пояснення, дискусії), візуальні (презентації), проблемно-пошукові (аналіз ситуацій), інтерактивні, індуктивні та дедуктивні (групові проєкти).

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: поточний контроль здійснюється у формі виконання практичних завдань, захисту робіт, виступів на практичних заняттях, проведення контрольних робіт тощо.

Форма модульного контролю: модульне контрольне оцінювання передбачає письмову (у вигляді контрольної або творчої роботи) форму та/або тестування (комп'ютерне, письмове).

Форма підсумкового семестрового контролю: підсумковий семестровий контроль здійснюється у формі заліку або іспиту. Поточне та підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною системою (50 балів за виконання поточних завдань; 50 балів – за модульну контрольну роботу). Кількість балів виставляє викладач з урахуванням результатів перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни (теоретичний компонент оцінки, який складається із сумарних результатів проведених викладачем опитувань студентів і тестування) та індивідуальної (самостійної) роботи студента (практичний компонент – виконання різних завдань, проєктів, досліджень, рефератів, підготовка доповідей, наукових есе тощо).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота										Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття (Виконання проєктів, завдань, досліджень).	20	45
Неформальна освіта на онлайн-платформах	1	5
Модульна контрольна робота	1	50
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінка відмінно (А) виставляється, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (В) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (С) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка задовільно (D) виставляється, коли студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

Оцінка задовільно (E) виставляється, коли студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

Оцінка незадовільно (FX) виставляється студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка незадовільно (F) виставляється студенту, який не виконав навчальну програму або якийсь серйозний елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні. За результатами контролю знань студентів,

дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре», та «задовільно». Студент має право підвищити оцінку, складаючи іспит.

Шкала оцінювання: національна та ESTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ESTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
74–81	C		
64–73	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Загальна кількість балів, яку може отримати студент, – 100 балів. Вони досягаються шляхом сумування результатів оцінок за всі види робіт та виведення середнього арифметичного. Отримані бали переводяться також в оцінку за чотирибальною національною шкалою. «Відмінно» отримує студент за відмінне виконання роботи та відповіді без істотних помилок та огріхів (90–100 балів). «Добре» студент отримує, якщо робота виконана правильно, але допущені незначні помилки, що істотно не впливають на підсумковий результат (74–89 балів). «Задовільно» отримує студент, якщо робота виконана не в повному обсязі, допущена певна кількість суттєвих помилок та неточностей, відсутні або поверхово сформовані висновки (60–73 бали). «Незадовільно» отримує студент у разі допущення великої кількості помилок (менше 60 балів), що потребує додаткового опрацювання навчального матеріалу для отримання позитивної оцінки.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Витоки журналістики. Історія української журналістики як культурологічна дисципліна. Дослідницькі інтереси в галузі та проблема гармонізації різних наукових концепцій. Історія української журналістики і сучасна журналістська практика. Критерії, жанри, формувальні складові давньої публіцистики. Суспільно-політична ситуація в Україні в кінці XVII – у XVIII ст. Форми вияву преси в Україні у XVIII ст.

Тема 2. Зародження журналістики в Східній Україні. Харківський період розвитку української журналістики (заснування Харківського університету. Головні теми журналістики початку XIX ст. Перші харківські часописи «Харьковский еженедельник» (1812), «Харьковский Демокрит» (1816), «Украинский вестник» (1816 – 1819) та інші харківські видання [«Украинский

домовод» (1817 – 1818), «Харьковские известия» (1817 – 1823), «Украинский журнал» (1824 – 1825)]. Роль перших українських видань у подальшому розвитку вітчизняної журналістики. Передумови появи альманахової журналістики. Харківські збірники «Украинский альманах» (1831), «Утренняя звезда» (1833–1834) і «Украинский сборник» (1838, 1841). Альманахи 40-их років «Ластівка» (1841), «Сніп» (1841), «Молодик» (1843 – 1844), «Южно-русский сборник» (1848). Підсумки альманахового періоду в українській журналістиці). Загальна характеристика розвитку журналістики в Одесі та газета «Одесский вестник» (1827). Поява періодичних видань у Києві й частина М. Максимовича в журналістському процесі.

Тема 3. Поява журналістики на західноукраїнських землях та її розвиток у 40–50-их роках XIX ст. Виникнення іншомовної преси у Львові. Журнально-видавнича діяльність «Руської трійці» (перша публіцистична полеміка в Галичині. Альманах «Русалка Дністровая» і журналістська доба після неї. Альманах Головацьких «Вінок русинам на обжинки»). Вплив європейської революції 1848–1949 рр. на розвиток української преси (заснування газет «Зоря галицька. Письмо часове» (1848–1857) і «Дневник руський» (1848). Виникнення приватної періодики у Львові. Загальна характеристика видань 50-их років (видання в Західній Україні, Т. Шевченко як публіцист та організатор видань (перші публіцистичні виступи, «Бенефис г-жи Пиуновой», «Автобіографія і «Щоденник Т.Шевченка. Значення публіцистики Т.Шевченка) і Пантелеймон Куліш у журналістському процесі України (двотомник «Записки о Южной Руси» (1856–1857).

Тема 4. Розвиток журналістики в Україні в 1860–1870-их роках. Альманаху «Хата» (1860) і журнал «Основа» (1861–1862). «Киевский телеграф» (1859–1876) – перша в Україні «газета-фабрика» і «Черниговский листок» (1861–1863) як регіональне видання. Рукописна журналістика в Україні. Вплив політики царату на розвиток української журналістики (Валуєвський циркуляр 1863 року Емський указ 1876 року). Альманахове видання «Зоря Галицкая» і «руська політична часопись» «Слово». Народовські видання «Вечерниці», «Мета», «Русалка», журнали «Правда» і «Друг». М. Драгоманов у журналістиці й суспільно-політичному русі України (видавнича діяльність за кордоном. Збірники і журнал «Громада». Публіцистична спадщина Михайла Драгоманова та її роль у розвитку української суспільної думки) та Іван Франко – журналіст, редактор і публіцист (видання «Громадський друг», «Дзвін», «Молот» (1878) як зразки української радикальної журналістики. Серія «Дрібна бібліотека» (1878 – 1880). Спроби заснування газети «Нова основа»).

Тема 5. Розквіт альманахових видань і журналістика на Буковині та Закарпатті у 1870–1890-і рр. Друга хвиля розвитку збірників та альманахів в Україні. Видання в Галичині та на Буковині [«Дністрянка» (Львів, 1876), «Руська хата...» (Чернівці, 1877), «Буковинський альманах» (Чернівці, 1885), «Зерна» (Чернівці, 1887 – 1888), «Ватра» (Стрий, 1887), «Перший вінок» (Львів, 1887), «Веселка» (Львів, 1887), «Наша доля» (Стрий, 1893, Львів, 1895 – 1896)]. Київські альманахи «Луна...» (1881) та «Рада» (1883). Поява альманахових збірників в інших містах України [«Нива...» (Одеса, 1885), «Степ...» (Херсон, 1886), «Складка» (Харків, 1887)]. Суспільно-політична ситуація в середині та другій половині XIX ст. і журналістський процес на Закарпатті. О. Духнович як зачинатель крайової преси. Перші закарпатські часописи. Характеристика розвитку преси на Закарпатті А. Волошиним. Поява періодики на Буковині.

Тема 6. Формування видань в Україні у 80-і роки XIX – на початку XX ст. Преса Галичини у 80-х рр. (заснування газети для селян «Батьківщина» (1879) та журналу «Зоря» (1880–1897). Газета «Діло» (1880–1939) – перша українська щоденна газета. Історія журналу «Світ» (1881–1882). Журнал «Товариш» (1888) як спроба заснування радикального видання в Галичині. Політична ситуація і розвиток журналістики в Східній Україні у 80-х роках (створення часопису «Киевская старина» (1882–1906). Цензурні утиски преси у 80-х роках). Журналістика на західноукраїнських землях у першій половині 90-х років (Журнал «Народ» (1890–1895). Газета для селян «Хлібороб» (1891–1895). Журнал І. Франка «Житєє слово» (1894–1895, 1896–1897). Газети радикального спрямування «Радикал» (1895–1896), «Громадський голос» (1895–1910) із продовженням «Новий громадський голос» і «Громада» (1896–1897). Видавнича діяльність НТШ: «Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка» у Львові (1892). Участь М.

Грушевського в журналістському процесі і журнал «Літературно-науковий вісник» (1898–1907). Поява партійної преси і розвиток робітничих видань в Україні. Українська преса за океаном.

Тема 7. Перші українськомовні видання в Східній Україні на початку ХХ ст. і подальший розвиток преси в Україні до Першої світової війни. Українське суспільство у ХХ столітті і преса. Передумови появи і виникнення українськомовної періодики на українських територіях Російської імперії на початку ХХ ст. (газета «Хлібороб» – перший національний часопис українською мовою в Східній Україні; «Рідний край» – політико-економічний та літературний часопис; перша щоденна українська газета «Громадська думка» та її спадкоємець газета «Рада»). Українська преса в Росії [«Зоря», «Вільна Україна», «Наша думка», «Рідна справа»] та іншими мовами [«Украинский вестник», «Украинская жизнь», «Ruthenische Revue», «Ukrainische Rundschau» «Ukrainische Nachrichten», «Ukrainische Korrespondenz»]. Особливості розгалуження часописів на українських територіях під Росією (заснування партійних видань [«Слово», «Боротьба»] та ідеологічних органів [«Українська хата», «Дзвін»]. Поява тижневиків [«Село», «Засів», «Маяк», «Дніпрові хвилі», «Світова зірниця»]. Літературно-наукові [«Нова громада», «Літературно-науковий вісник», журнал «Україна», «Записки Українського наукового товариства в Києві»] та галузеві часописи [«Сяйво», «Світло», «Молода Україна» «Український студент», «Рілля», «Наша кооперація»]. Політичні реалії на західноукраїнських землях і загальний стан розвитку періодики (суспільно-політична й господарсько-кооперативна преса. Літературно-наукові та інші органи). Особливості політичної ситуації в період до Першої світової війни (становище із пресою на українських територіях Російської імперії. Періодика поза Україною. Західноукраїнські видання в період війни).

Тема 8. Зародження української військової преси. Загальна характеристика преси УСС («Новініяда» і «Вісник Пресової Кватири УСС». Подальші гумо-ристично-сатиричні видання стрільців). Військова преса Української галицької армії як явище. «Вістник Союзу Визволення України» («Вістник» СВУ). Таборова преса як явище (Організація преси в умовах таборового життя. Проблематика таборової публіцистики. Значення таборової преси для розвитку української журналістики).

Тема 9. Особливості розвитку української преси в період між світовими війнами. Українська преса на територіях під Росією в умовах національно-демократичної революції. Поширення урядових і партійних часописів. Розгалуження видань за спеціалізацією й географією. Українська преса періоду ЗУНР. Початки комуністично-радянської преси (три доби розвитку комуністичної періодики. Комунітична преса на різних етапах розвитку в міжвоєнний період). Українські видання в Європі й за океаном після Першої світової війни (огляд преси в Польщі, Югославії й Чехії. Українські часописи у Франції, Німеччині, Австрії. Періодика в Бразилії, США і Канаді. Видання на Далекому Сході та в Китаї).

Тема 10. Особливості зародження радіо й телебачення в Україні та українська преса в Другу світову війну. Початки радіомовлення в Україні (радіо як потужна пропагандистська машина комуністичного режиму. Створення радіомережі в Україні). Розвиток телебачення в Україні (перші дослідження в галузі телебачення. Характерні риси українського телебачення радянської доби. Телебачення в незалежній Україні). Преса в період Другої світової війни (політична ситуація напередодні Другої світової війни і українська періодика. Компартійно-фронтний тип преси в умовах війни. Особливості розвитку преси Західної України періоду Другої світової війни. Періодична преса на інших територіях окупованої України).

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	Усього денна/заочна	у тому числі				
Лекції денна/заочна		Практичні семінари	Лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота денна/заочна	
Модуль 1						
Тема 1. Витоки журналістики	12/14	2/2	4/2			6/10
Тема 2. Зародження журналістики в Східній Україні	12/12	2/2	4/-			6/10
Тема 3. Зародження журналістики на українських землях та її розвиток у 40–50-их роках XIX ст.	12/10	2/-	4/-			6/10
Тема 4. Розвиток журналістики в Україні в 1860–1870-их роках	12/10	2/-	4/-			6/10
Тема 5. Розквіт альманахових видань і журналістика на Буковині та Закарпатті у 1870–1890-і рр.	12/10	2/-	4/-			6/10
Тема 6. Формування видань в Україні у 80-і роки XIX – на початку XX ст.	12/10	2/-	4/-			6/10
Тема 7. Перші українськомовні видання в Східній Україні на початку XX ст. і подальший розвиток преси в Україні до Першої світової війни	12/10	2/-	4/-			6/10
Тема 8. Преса українських січових стрільців (УСС) і таборова преса	12/14	2/2	4/2			6/10
Тема 9. Особливості розвитку української преси в період між світовими війнами	12/16	2/2	4/2			6/12
Тема 10. Особливості зародження радіо й телебачення в Україні та українська преса в Другу світову війну	12/14	2/2	4/2			6/10
Модульна контрольна робота						
Разом за семестр	120/120	20/10	40/8			60/102

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Витоки журналістики	4	2
2.	Зародження журналістики в Східній Україні	4	
3.	Зародження журналістики на українських землях та її розвиток у 40–50-их роках XIX ст.	4	

4.	Розвиток журналістики в Україні в 1860–1870-их роках	4	
5.	Розквіт альманахових видань і журналістика на Буковині та Закарпатті у 1870–1890-і рр.	4	
6.	Формування видань в Україні у 80-і роки XIX – на початку XX ст.	4	
7.	Перші українськомовні видання в Східній Україні на початку XX ст. і подальший розвиток преси в Україні до Першої світової війни	4	
8.	Преса українських січових стрільців (УСС) і таборова преса	4	2
9.	Особливості розвитку української преси в період між світовими війнами	4	2
10.	Особливості зародження радіо й телебачення в Україні та українська преса в Другу світову війну	4	2
Разом		40	8

6.4. Самостійна та індивідуальна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Опрацювати основні підходи науковців до періодизації історії української журналістики	6	10
2.	Опрацювати матеріали, пов'язані з виходом перших харківських видань як творчо-організаційного полігону української журналістики	6	10
3.	Здійснити порівняльну характеристика розвитку журналістики на східно- та західноукраїнських землях у 40–50-их роках XIX ст.	6	10
4.	Неформальна освіта на онлайн-платформах: курс «Початок роботи з ChatGPT». URL: https://prometheus.org.ua/prometheus-free/intro-to-chatgpt/ на платформі Prometheus.org.ua. (або інший курс, що стосується тематики дисципліни)	6	10
5.	Проаналізувати розгалуження видань на Закарпатті та Буковині, знайти спільне та відмінне	6	10
6.	Опрацювати матеріали, пов'язані з царськими заборонами українського слова	6	10
7.	Проаналізувати основні тенденції в розвитку української преси в період Першої світової війни	6	10
8.	Сформувати карту таборової преси України на різних континентах	6	10
9.	Проаналізувати кілька номерів закарпатських часописів 1920–1930 рр. на предмет жанрово-тематичного зрізу	6	12
10.	Опрацювати кілька творів із публіцистики ОУН–УПА та визначити її вплив на розвиток національної ідеї	6	10
Разом		60	102

Самостійна робота враховує **неформальну освіту**. Самостійна робота враховує **неформальну освіту**. Йдеться про навчання на онлайн-платформах Prometheus, ВУМ online.

1. Академічна доброчесність в університеті. URL: <https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/>
2. Критичне мислення в українському контексті. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+CTIUC101+2022_T2_3

3. Культура толерантності: як побудувати суспільство, комфортне для всіх. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+TOL101+2020_T3
4. Медіаграмотність: практичні навички. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:CZ+MEDIA102+2018_T3
5. Медіаграмотність: як не піддаватися маніпуляціям? URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+MEDIA_L101+2022_T3
6. Ораторське мистецтво (у форматі SCORM). URL: <https://eduhub.in.ua/courses/kurs-10-oratorske-mistectvo>
7. Особисте і суспільне у призмі класичних текстів. URL: <https://vumonline.ua/course/classical-works-influence-on-modern-society/>
8. Сєдих А. Навіщо медійникам неформальна освіта. URL: <https://medialab.online/news/mediaosvita/>

Студенти виконують різні види робіт, зокрема готують презентацію, працюють над командним творчим завданням, пишуть наукові й публіцистичні твори: реферат/есе/статтю. Виконання цих робіт є умовою допуску до іспиту, а також разом із поглибленим вивченням тем, виконанням додаткових завдань і тестів однією з форм **відпрацювання пропущених занять**.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби, які використовуються при опануванні дисципліни, для перевірки знань студентів, охоплюють комп'ютерно-технічне устаткування редакції університетської газети «Погляд». Студентам також пропонуються офісні додатки, сервіси «Moodle», «Google Meet», сайт електронного навчання УжНУ: <https://moodle.uzhnu.edu.ua/>, Telegram, Viber, WhatsApp, Messenger із використанням персонального комп'ютера, мобільного телефона тощо.

Обладнання: тексти праць, публікації, підручники, навчальні посібники, словники, часописи.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Грицак Я. Подолати минуле: Глобальна історія України. К.: Портал, 2021. 408 с.
2. Даценко Н. Пригоди на радіохвилях: Історія українського радіо. К.: Темпора, 2023. 596 с.
3. Сидун І. В. Історія української журналістики: хрестоматія для здобувачів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 061 «Журналістика». Одеса: С. Л. Назарчук, 2021. 82 с.
4. Тарасюк В. Ю. Історія української журналістики (XIX – перша половина XX ст.): навчально-методичний посібник із курсу для студентів, які опановують журналістський фах. Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 2024. 124 с.
5. Телевізійна та радіокомунікація: історія, теорія, новітні практики: підручник / В. В. Лизанчук, І. В. Крупський, О. М. Білоус та ін.; за ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Лизанчука. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 420 с.

Допоміжна література

1. Академія української преси. URL: <http://www.aup.com.ua>.
2. Актуальні проблеми журналістики: Збірник наукових праць. Ужгород: МП «Ліра», 2001. 492 с.
3. Башманівський В. І. Актуальні проблеми історії українського медіапростору як вагома компонента в процесі підготовки магістра журналістики (2023). URL:

- http://eprints.zu.edu.ua/36906/7/%d0%91%d0%b0%d1%89%d0%bc%d0%b0%d0%bd%d1%96%d0%b2%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b8%d0%b9_%d0%b2.%d0%86.pdf.
4. Бідзіля Ю. М. Преса Закарпаття XIX–XX століть: Посібник для журналістів. Ужгород: Ліра, 2001. 80 с.
  5. Веруцька І. Історія створення та виникнення українського телебачення (2017). <https://naub.oa.edu.ua/istoriya-stvorennya-ta-vynyknennya-ukra/>.
  6. Владимиров В. М. Історія української журналістики (1917–1991): Навчальний посібник. К.: МАУП, 2007. 174 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/ist_ukr_gurn.pdf.
  7. Георгієвська В., Сидоренко Н. Історія української журналістики: становлення та розвиток рекламно-довідкової преси на території Східної України (XIX – початок XX ст.): навч. посіб. К.: АДЕФ-Україна, 2010. 224 с.
  8. Георгієвська В., Сидоренко Н. Реклама – рушій розквіту: рекламно-довідкова преса на території Східної України (XIX – початок XX ст.): моногр. К.: АДЕФ-Україна, 2010. 320 с.
  9. Горевалов С. І. Військова журналістика України: історія та сучасність. Л.: видавництво військового інституту при ДУ «Львівська політехніка», 1998. 387 с.
  10. Гринівський Т., Пазюк Р. Преса як засіб національної самоідентифікації в умовах мультикультурного суспільства Буковини кінця XIX – початку XX століть (2021). URL: <https://repozytorium.ur.edu.pl/server/api/core/bitstreams/e7acfc35-7871-4e29-af6c-4d4992ee762e/content>.
  11. Детектор медіа. URL: <http://detector.media>.
  12. Електронна бібліотека Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://www.journ.univ.kiev.ua/>.
  13. Животко А. П. Історія української преси / Упоряд., авт. іст.-біогр. нарису та приміт. Тимошик М. С. К.: Наша культура і наука, 1999. 368 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/966-95575-3-4/966-95575-3-4.pdf>.
  14. Історія української журналістики (західноукраїнська преса першої половини XX ст.: структура, проблематика. Книга перша. Львів, 2008. 268 с.
  15. Історія української культури: Збірник матеріалів і документів / Упоряд.: Б. І. Білик, Ю. А. Горбань, Я. С. Калакура та ін.; за ред. С. М. Клапчука, В. Ф. Остафійчука. К.: Вища школа, 2000. 608 с.
  16. Кафедра журналістики Ужгородського національного університету. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/ffilology-filshur#>.
  17. Кость С. Історія української військової преси: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 340 с. URL: <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/istoriia-ukr-viysk-presy.pdf>.
  18. Кость С. Західноукраїнська преса першої половини XX ст. у всеукраїнському контексті (засади діяльності, періодизація, структура, особливості функціонування); М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2006. 514 с.
  19. Кость С. Історія української журналістики (західноукраїнська преса першої половини XX ст.: структура, проблематика. Книга перша): [навч. посіб.: для студентів ВНЗ]; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2008. 264 с.
  20. Лось Й. Д. Публіцистика й тенденції розвитку світу: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації: У 2 ч. Ч. 1. Львів, ПАІС, 2008. 376 с.
  21. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника. URL: <https://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/golovna2/>.
  22. Марчук Г. І. Історія української журналістики. Хрестоматія. Івано-Франківськ, 2019. URL: <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2024/12/khrestomatiia-z-istorii-ukrainsko-i-zhurnalistyky.pdf>.
  23. Матеріали з історії національної журналістики Східної України початку XX століття / Уклад. Н. М. Сидоренко, О. І. Сидоренко / Дослідницький центр історії української преси. К.: Дослідницький центр історії української преси, 1999. 448 с.

24. Михайлин І. Л. Журналістика як всесвіт: Вибрані медіадослідження. Х.: Прапор, 2008. 512 с.
25. Михайлин І. Л. Історія української журналістики. Період становлення: від журналістики в Україні до української журналістики: підручник для вищої школи. Вид. 3-тє, доп. і поліпш. Х.: Прапор, 2005. 320 с.
26. Нартов В. В. Видатні особистості України. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2007. 400 с.
27. Наукова бібліотека Ужгородського національного університету. URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>.
28. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
29. Овсієнко Л. М. Історія журналістики: [навчальний посібник]. Переяслав-Хмельницький: Видавництво КСВ, 2015. 214 с.
30. Сидоренко, Н. М. Історія української журналістики: особистості XIX–XX ст.: навч. посіб. для студентів вищих навч. закл. / наук. ред. В. В. Різун; Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К.: Київський ун-т, 2012. 159 с.
31. Сидун І. В. Українська та зарубіжна журналістика. Частина 2: методичні вказівки та завдання для студентів спеціальності 061 «Журналістика». Одеса, 2020. 24 с.
32. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / За заг. ред. Ю. М. Бідзілі. Ужгород: ВАТ «Закарпаття», 2007. 224 с.
33. Срібняк І. В. Історія журналістики (XVII–XX ст.): [підручник для студентів ВНЗ]. К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2013. 264 с.
34. Тарасюк В. Газета «Нова свобода»: 85-річчя виходу першого номера закарпатського українського громадсько-політичного часопису (1938). Календар краєзнавчих пам'ятних дат Закарпаття на 2023 рік: рек. бібліогр. посіб. / Департамент культури, національностей та релігій Закарпат. облдержадмін.; КЗ «Закарпат. обл. універс. наук. б-ка ім. Ф. Потушняк» Закарпат. облради; уклад.: О. О. Шелак, М. Б. Бадида; вип. ред. І. В. Когутич-Гаврош; бібліогр. ред. Л. О. Падяк; відп. за вип. О. А. Канюка. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2022. С. 165–167.
35. Тарасюк В. Постать Михайла Брацайка в закарпатській журналістиці. Регіональна журналістика в Україні: історія, реалії, виклики, перспективи: зб. наук. пр. за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції / за ред. С. В. Семенко. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. № 9. С. 153–159. <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/%D0%A0%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf>
36. Тарасюк В. Форми творчих завдань з історії української журналістики як вагома складова в опануванні медійного фаху. Історія української журналістики: методологічні проблеми, перспективи досліджень, сучасні методи викладання: Збірник матеріалів Всеукраїнського науково-методичного семінару / упоряд. Галина Яценко, Андрій Яценко. Львів: Простір-М, 2024. 88 с. С. 71–73.
37. Українська журналістика XX століття: досвід, проблеми, традиції, практичні уроки: Матеріали секційного засідання кафедри історії літератури та журналістики Міжнародної студентської наукової конференції «Журналістська практика студентів у контексті Болонського процесу», Київ, 29–30 березня 2007 р. / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Ін-т журналістики; За ред. Н. М. Сидоренко. К., 2007. 100 с.
38. Українська преса. Хрестоматія. Том І. Преса Східної України 60-х років XIX ст. / За ред. д-ра філол. наук, проф. М. Ф. Нечиталюка. Львів, 1999. 522 с.
39. Фатула Ю. М. «Я ще гадав газдувати, але мушу воювати...» Бойовий шлях 66-го Унгарського піхотного полку австро-угорської армії. 1914–1918 / передм. М. Вегеша; пер. віршів з угор. В. Тимчука. Ужгород: ТДВ «Патент, 2021. 368 с.
40. Яковець А. В. Телевізійна журналістика: теорія і практика. Підручник. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 240 с.
41. Fake off. URL: <http://fakeoff.org/uk>.

42. Медіа-IQ. URL: <http://media-iq.tilda.ws/medialiteracy>.

43. Stop Fake. URL: <https://www.stopfake.org>.